

ESSOBS: concepten en definities

Algemeen

Het Europees systeem van geïntegreerde statistieken van de sociale bescherming (ESSOBS)¹ is een specifieke tool voor de statistische opvolging van sociale bescherming in de Europese Unie. Deze tool maakt het mogelijk om onder Europese landen een coherente vergelijking te maken van de sociale prestaties die aan gezinnen worden verleend en de financiering ervan, dankzij een kader dat de organisatorische en administratieve verschillen tussen landen overstijgt. De ESSOBS-methodologie is gebaseerd op gemeenschappelijke normen, definities, classificaties en boekhoudkundige regels die gehanteerd dienen te worden voor de samenstelling van statistieken in de [Europese Unie](#).

De zogenaamde ‘ESSOBS’-statistieken bestaan uit een centraal systeem, aangevuld met modules die bijkomende statistische gegevens bevatten over bijzondere aspecten van de sociale bescherming (nl. de modules “kwalitatieve gegevens”, “aantal pensioengerechtigden” en “netto sociale prestaties”). Het centraal systeem bevat typegegevens over de ontvangsten en uitgaven op het vlak van sociale bescherming die jaarlijks worden bekendgemaakt door [Eurostat](#). De aanvullende modules hebben elk een eigen methodologie, en, in voorkomend geval, eigen bronnen en ramingsmethoden. De gegevens in de verschillende modules werden vastgelegd op basis van de door de Commissie en de lidstaten uitgedrukte behoeften.

Methodologie

De ESSOBS-methodologie is gebaseerd op een specifieke definitie van sociale bescherming. Onder sociale bescherming wordt het volgende verstaan²: **alle maatregelen van openbare of particuliere instellingen die tot doel hebben om de lasten van huishoudens en personen ten gevolge van een vastgestelde reeks risico’s en behoeften te verlichten, op voorwaarde dat er geen sprake is van een gelijktijdige tegenprestatie of individuele overeenkomst**. De sociale bescherming omvat met andere woorden alle institutionele mechanismen die de vorm aannemen van een systeem van collectieve voorzorg en / of uitvoering geven aan een principe van sociale solidariteit, waarmee de leden van de maatschappij worden beschermd tegen een aantal sociale risico’s of die tegemoet komen aan fundamentele sociale behoeften. Deze sociale bescherming gaat vaak gepaard met de betaling van sociale **uitkeringen** aan gezinnen die worden geconfronteerd met de realisatie van deze risico’s, maar ook met het verlenen van **diensten** aan gezinnen.

Deze definitie van sociale bescherming houdt bijgevolg geen rekening met de rechtstreekse overdrachten van middelen tussen huishoudens of particulieren in de vorm van giften, onderlinge familiale steun en dergelijke.

De sociale bescherming omvat ook alle andere types van collectieve verzekeringen (van de zogenaamde ‘eerste’ of ‘tweede pijler’), alsook een ruimere waaier van diensten en

¹Dit systeem is beter bekend onder Engelstalige titel: ESSPROS – European System of integrated Social Protection Statistics. Artikel No: Regulation (EC) No 458/2007 of the European Parliament and of the Council of 25 April 2007 on the European system of integrated social protection statistics (ESSPROS) published in OJ L113, 30.04.2007, p.3.

² Definitie naar de ESSOBS-handleiding 2016.

voorzieningen die rechtstreeks ter beschikking worden gesteld aan de bevolking (bv. sociale tariefverminderingen, tewerkstellingsdiensten (Actiris, VDAB, Forem ...), adviesdiensten zoals Kind & Gezin, etc.).

In ESSOBS worden de sociale prestaties uitgesplitst per functie, waarbij elke functie overeenstemt met een risico of een behoefte die onder de sociale bescherming valt. Er worden acht sociale risico's of "ESSOBS-functies" onderscheiden (1. Ziekte / geneeskundige verzorging; 2. Invaliditeit; 3. Ouderdom; 4. Overleving; 5. Gezin / Kinderen; 6. Werkloosheid; 7. Huisvesting 8. Niet elders geklasseerde sociale uitsluiting).

Aangezien ESSOBS zich baseert op het begrip sociale bescherming (dat een ruimer domein beslaat), is het evident dat de cijfers van de voorgestelde sociale prestaties hoger zijn dan de cijfers die enkel betrekking hebben op de Belgische sociale zekerheid.

De ESSOBS-cijfers worden geregistreerd zonder enige aftrek van belastingen of andere verplichte inhoudingen die verschuldigd zijn door de gerechtigden. Het is belangrijk om te weten dat, voor bepaalde types van analyses, het gebruik van bruto prestaties tot foute conclusies kan leiden.

Prestaties toegekend in het kader van sociale bescherming kunnen verschillende vormen aannemen. In het kader van ESSOBS zijn ze evenwel beperkt tot:

- Contante betalingen aan beschermden personen;
- Terugbetaling van de door beschermden personen gemaakte uitgaven;
- Rechtstreeks aan beschermden personen geleverde goederen en diensten.

Het gaat hier dus om **rechtstreekse voordelen**, in die zin dat ze een rechtstreekse verhoging van het beschikbare inkomen van de gerechtigden tot gevolg hebben.

De ESSOBS gegevens zijn voor België beschikbaar vanaf 1990. Op deze website worden de gegevens sinds 2007 ter beschikking gesteld. Oudere gegevens kunnen teruggevonden worden bij [Eurostat](#).